

Dnr Kdn 2018/4

Rapport om arbete med nationella minoriteters rättigheter år 2017

Bakgrund

Denna rapport har sammanställts i enlighet med kommunens riktlinjer för nationella minoriteters rättigheter (Dnr Kst 2013/162-31). Rapporten är strukturerad med utgångspunkt i de krav som finns i riktlinjerna kring information, skyddande och främjande av språk och kultur, kontakter med kommunen, samråd kring frågor som berör minoriteterna, äldreomsorg på minoritetsspråk samt uppföljning av arbetet.

Information och kontakter med kommunen

På kommunens webbplats finns en sida som innehåller information om så väl lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk som minoritetsarbetet i Järfälla. På webbsidan ges även tillgång till kommunens riktlinjer för minoritetsarbetet samt grundläggande information om nationella minoriteters rättigheter på samtliga minoritetsspråk finska, meänkieli, nordsamiska, sydsamiska, lulesamiska, jiddisch, romani arli, romani kelderash och romani kale. I nuläget har inte servicecenter någon finsktalande personal men tar vid behov in två personer från internservice som tillhör samma avdelning.

Skyddande och främjande av språk och kultur

Enligt riktlinjerna ska varje nämnd planera för inslag i sin verksamhet som syftar till främjande av språk och kultur. Kommunen erbjuder genom Järfälla språkcentrum möjlighet till modersmålsundervisning på samtliga nationella minoritetsspråk. På kommunens hemsida under barn och utbildning har kommunen information för elever och föräldrar om denna möjlighet. Informationen ges på svenska.

Modersmålsundervisning på finska, samiska och romani pågår i förskolan, i förskoleklass och i grundskolan. Idag är det 37 elever som får modersmålsundervisning i finska och 14 elever som läser finska som nybörjarspråk. Två elever har fjärrundervisning i nordsamiska. Det är två elever som har modersmålsundervisning i romani. Eleven som hade undervisning i meänkieli har slutet. 20 barn har förstärkt modersmålsstöd i finska i förskola och förskoleklass. I de övriga minoritetsspråken har man inga elever och ingen efterfrågan.

Kommunens bibliotek arbetar för att skydda och främja de nationella minoriteternas språk och kultur genom tillgängliggörande av medier på samtliga nationella minoritetsspråk och om samtliga nationella minoriteter. Detta finns som ett prioriterat område i bibliotekets biblioteks- och medieplan.

Projektet Finland 100 år som uppmärksammade Finlands 100 års jubileum pågick under november och december 2017 och var ett samarbete mellan Järfälla kommun, Järfälla Varttuneet, ABF Norra Stockholms län och Svenska kyrkan Järfälla. En rad olika evenemang anordnades i kommunen, både teater och föreläsningar. På Herresta bibliotek anordnades en föreläsning om Järfällas finska historia med föreläsare från Järfälla Varttuneet. En frågesport om Finland fanns även på bibliotek och på kommunens webb. Järfälla Kultur ansvarade för visningen av teaterföreställningen "Mummun saappassa soi fox" med den finskspråkiga sverigefinska amatörteatergruppen Teatteri Pendeli. Pjäsen visades för ungdomar och vuxna i samarbete med Sverigefinska Amatörteaterförbundet och den finska föreningen Järfällan Varttuneet. Pjäsen spelades på finska på Järfälla Kulturscen den 18 november för en publik på 104 personer.

Järfälla Kultur har i sitt scenkonstprogram inkluderat föreställningar i syfte att främja språk och kultur. Under året har Järfälla kultur erbjudit en tvåspråkig (svenska och finska) scenkonstföreställning Vilket kalas!-Kummat kutsut! med UusiTeatteri för barn från 6 år. Föreställningen lyfter fram firandet av Finland 100 år 2017. I ett samarbete med finska scenkonstnärer från Finland har bland annat dockteaterföreställningen Maskeraden på slottet med dockteaterkonstnären Milla Risku visats vid nationaldagen på Görväln. Föreställningens manus grundar sig på Görvälns historia.

Samråd kring frågor som berör minoriteterna

Enligt lagen om nationella minoriteter ska kommuner genom samråd ge företrädare för de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem. Kultur-, demokrati- och fritidsnämnden/förvaltningen bjöd under 2017 in till två samråd, varav det första den 16 januari ingick i 2016 års rapport. Ytterligare ett öppet samråd arrangerades den 12 december 2017. Syftet med samrådet var att ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem i kommunen. Mötet var öppet för alla invånare som identifierar sig som tillhörande någon av de nationella minoriteterna, sverigefinnar, samer, romer, tornedalingar och judar. Denna gång kom endast en person från den sverigefinska minoriteten. De frågor som lyftes gällde modersmålsundervisning i förskolan samt kontakt mellan sverigefinska familjer. Frågan om modersmålsundervisningen lyftes direkt efter samrådet vidare till berörd förvaltning och nämnd. Kontakt mellan sverigefinska familjer lyfts vidare in i arbetet med finskt förvaltningsområde. Samrådsformerna måste ses över för att nå fler. Nästa samråd som genomförs under våren 2018 kommer fokusera på hur samråd bör ske samt finskt förvaltningsområde.

Den medborgarpanel som instiftades i och med riktlinjernas antagande har fungerat sämre. Få frågor har lyfts från förvaltningarna till panelen och få har anmält att de vill delta. Även denna måste ses över i och med anslutningen till finskt förvaltningsområde.

Kartläggning av nationella minoriteter i Järfälla kommun

Kommunstyrelseförvaltningen har sammanställt statistik i syfte att få en bild av hur många personer som ingår i nationella minoriteter i Järfälla. Utöver granskning av statistiskt material har undersökningen genomförts med hjälp av kontakter med organisationer som samlar personer från de nationella minoriteterna. Nedanstående tabell redovisar resultatet av undersökningen.

Tabell 1. Kartläggning av nationella minoriteter i Järfälla

Nationell minoritet	Antal	Källa
Sverigefinnar ¹	7 517	Statistiska centralbyrån
Tornedalingar	~300	Svenska tornedalingars riksförbund, Stockholms lokalavdelning
Judar	75-80	Judiska församlingen i Stockholm
Samer	22	Sametinget
Romer	Okänd	Saknas

Sammanställningen försvåras av den så kallade självidentifikationsprincipen² men visar ändå på att det största behovet i kommunen verkar finnas inom den nationella minoriteten sverigefinnar. Sammanställningen är från 2014 och behöver uppdateras under 2018.

Äldreomsorg på minoritetsspråk

Enligt lagen om nationella minoriteter ska kommunen erbjuda hela eller delar av den service som erbjuds inom ramen för äldreomsorg på finska, meänkieli respektive samiska om det efterfrågas och om kommunen har tillgång till personal som är kunnig i språket. En dagverksamhet med finsk inriktning inom äldreomsorgen finns i Barkarby. I den övriga verksamheten finns det tillgång till finsktalande personal vid behov på kommunens äldreboende. Socialnämnden har beslutat att Lönnens äldreboende blir ett finskt profilboende. Äldreboendet erbjuder finskspråkig personal, finsk mat, kultur och aktiviteter med finsk inriktning. Profilboendet startartade den 6 april 2017.

Finskt förvaltningsområde

Regeringen fattade den 13 december 2017 beslut om att ansluta Järfälla kommun till förvaltningsområdena för finska. Beslutet trädde i kraft den 1 februari 2018. Att Järfälla kommun är anslutet till förvaltningsområdena för finska innebär att den finska minoriteten har särskilda rättigheter. I förvaltningsområden har enskilda rätt att använda finska vid sina skriftliga och muntliga kontakter med kommunen. Enskilda har också rätt att få tillgång till äldreomsorg och förskola helt eller delvis på finska. Redan idag har kommunen möjlighet att erbjuda äldreomsorg på finska och kontakt med kommunen på finska genom servicecenter. Järfälla kommun kommer även erhålla ett årligt statsbidrag. Statsbidraget ska användas i samråd med den finska minoriteten och till merkostnader utifrån ansvaret som förvaltningsområde för finska. Under 2018 kommer en kartläggning genomföras i samråd med den sverigefinska minoriteten i Järfälla kommun. Denna kartläggning kommer sedan ligga till grund för kommunens fortsatta arbete och anpassning till förvaltningsområdena för finska. En

¹ Utdrag ur Statistiska centralbyråns befolkningsregister anger 7 517 personer med finsk anknytning i Järfälla kommun. Siffran inbegriper personer födda i Finland eller med minst en förälder född i Finland.

² Självidentifikationsprincipen innebär att det är upp till varje individ att avgöra om han eller hon tillhör någon av de nationella minoriteterna (Regeringens proposition 2008/09-158 – ”Från erkännande till egenmakt – regeringens strategi för de nationella minoriteterna”)

styrgrupp och en projektgrupp kommer att tillsättas. Riktlinjerna för nationella minoriteters rättigheter behöver revideras för att tydliggöra ansvarsområdena i och med att kommunen ansluts till de finska förvaltningsområdena.

Uppföljning av arbetet

Riktlinjerna uttrycker att en årlig rapport, såsom denna, ska sammanställas med syfte att beskriva de insatser som har genomförts under det gångna året kring de nationella minoriteternas rättigheter. Rapporten ska i enlighet med riktlinjerna utgöra grund för det samråd med företrädare för de nationella minoriteterna som genomförs årligen.